

ועל האמונים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

מתוך דברי קרח הפיר משה בגדלו

"וישמע משה ויפל על פניו" (טו ד)

רבי אלימלך מליז'נסק היה מפרש פסוק זה בדרך צחות: אמרו חכמים (תענית י"א): "אין אדם חשוב רשאי לפל על פניו, אלא אם כן נענה כיהושע בן נון", ולפיכך משה, שהיה ענו מכל אדם, נמנע עד עתה מלפל על פניו. אולם כאשר: "וישמע משה" שקרח וצדו מתקנאים בו על היותו נשיא וגדול בישראל, מיד "ויפל על פניו", שאם כה גדול הוא בעיניהם - בודאי תענה תפלתו.

נעם אלימלך

גם תפלת הרשעים נשמעת

"אל תפן אל מנחתם" (טו טו)

"אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך ואל תפלה שיתפללו לך, כי כל הקרבנות גם התפלה יקראו 'מנחה' בכתוב" (רמב"ם).

יש להבין: היתכן כי חשש משה פן תתקבל תפלתם של קרח וצדו?

פרש רבי אברהם מנחם רפפורט:

אכן, אף תפלת רשעים מתקבלת, וכפי שלמדו חכמים (פיריות ו' ב) מן שבסממני הקטרת נמנתה אף החלבנה שריחה רע, ש"כ"ל תענית שאין בה מופשעי ישראל - אינה תענית".

מנחה בלוגה

תפלת מנחה מכפרת על הרשעים

"אל תפן אל מנחתם" (טו טו)

מפני מה הזכיר משה דוק את 'מנחתם' ולא 'קרבנם'? פרש רבנו יהונתן איבשיץ:

בשונה מקרבן בהמה שאינו מכפר אלא על מי שראוי לך, קרבן המנחה מכפר אף על הרשעים; ויש לומר כי לא רק קרבן מנחה, אלא אף התפלה הקרויה על שמה - 'מנחה', היא לבדה יכולה להתקבל אף כשהיא נאמרת מפני רשע. שהרי אמרו חכמים (שבת פט ב) שלעתיד לבא, כשיאמר הקדוש ברוך הוא לשלישית האבות שבניהם חטאו, יאמרו אברהם ויעקב: "מחו על קדשת שמה", ואלו יצחק ויערי בעדם. לפיכך רק תפלת המנחה שנתקנה על ידו (ברכות כו ב) מכפרת גם על החוטאים. וכבר אמרו חכמים (ברכות ו' א): "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו (שהתפלל על רשעי דורו) לא נענה אלא בתפלת המנחה".

תפארת יהונתן

תפלתם המיוחדת של משה ושמואל

"לא חמור אחד מהם נשאת" (טו טו)

בעת שהתפלל ירמיהו על הוצאתו של משה ושמואל, לא קבל ה' את תפלתו, ואמר כי אף: "אם יעמד משה

ושמואל לפני איני נפשי אל העם הזה" (ירמיהו טו א). ויש להבין, במה התיחדה תפלתם של משה ושמואל?

פרש רבי דוד טעבלי מפוזנא בשם 'חכם אחד':

מדברי חכמים (קה"ד ג טו) משמע שרק מי שנמנע מלהנות ממתנת בשך ודם זוכה לגלוי של השם המפרש, שכל המזכירו בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם. משה ושמואל התיחדו בכך שלא נהנו מאלתם: משה אמר "לא חמור אחד מהם נשאת", ואלו שמואל אמר (שמואל א' יב ג): "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי". נמצא שרק הם זכו להזכיר שם המפרש בתפלתם, ולפיכך תפלתם לא שבה ריקם.

מסכת הברית לר"ד טעבלי מפוזנא - המבוגר תע"ה וישלח

רמזי אמן
בהפטרטה

רזי אמונים

'כי לא יטש' בזכות אמן

"כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל ה' לעשות אתכם לו לעם" (שמואל א' יב כב)

על הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", דרשו חכמים (תנ"א רבא א'): "מה נתנבא דבורה לישראל? אלא כן אמרה להם: 'במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בבני אדם שמשפכים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן..."

לכן רמז הפתוב שלפנינו: בזכות מה "לא יטש ה' את עמו"? "בעבור שמו הגדול", דהינו עגית 'אמן' שהיא בגימטריה של שם הוי"ה וצדנות יחדו. ונפלא הדבר, כי אף ראשי התבות של סיום הפסוק: "לעשות אתכם לו לעם" הם בגימטריה 'אמן'.

גבול בגימור שמואל א' יב כב

קטרת על פי נביא

"ויקחו איש מחמתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה'" (טו טו)

'קטרת' היא הקרבן היחיד שלעולם אינו בא בנדבה, בין בצבור ובין ביחיד (מנחות א), אלא אם כן בא הצווי על כך מפי נביא, כפי שהתרחש כאן.

על פי זה פרש הגר"ח קנייבסקי שליט"א, את הסבה שאנו מקדימים לומר לפני אמירת פרשת הקטרת בסדר הקרבנות בשחיות: "אתה הוא ה' אלקיני שהקטירו

אבותינו לפניך את קטרת הסמים... כאשר צוית אותם על ידי משה נביאך ככתוב בתורתך; מדוע הזכר כאן "משה נביאך" ולא "משה עבדך" כבשאר מקומות? כדי להדגיש כי בשונה משאר הקרבנות, את הקטרת מקריבים רק על פי דין מפרש בתורה או על פי נביא.

משה תפלת עמי נה

'הבדלו' ועמדו בתפלה

"הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע; ויפלו על פניהם..." (טו כא-כב)

תמה האור החיים הקדוש: היתכן כי אם לא היו משה ואהרן בדלים מתוך העדה היתה פוגעת בהם מדת הדין?

ותרץ: במסכת ברכות (לב א) אמרו חכמים שבדברי הקדוש ברוך הוא למשה לאחר חטא העגל (דברים ט ד): "הרף ממני ואשמידם", רמז לו שבידו לבטל את הפרענות, ולכן מיד עמד משה והתחזק בתפלה. אף כאן יש לומר שלא אמר להם הקדוש ברוך הוא "הבדלו" אלא כדי שביניו כי בידם להתפלל על בטול הגזרה, ואכן, מיד: "ויפלו על פניהם".

אור החיים: ישער בת רבים

'על הנסים' שכבר היו אנו מבקשים

"ואם בריאה יבראה ויפצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם" (טו ז)

מפני מה כפלה התורה: "ואם בריאה יבראה ה'", ולא כתבה בפשיטות: "ואם יבראה ה'?"

פרש רבי נתנאל הכהן פריד רבה של אויורש:

פסק הרמ"א (או"ח קפ"ד), כי מי ששכח לומר על הנסים בחנכה ובפורים יאמר בה'רחמנו': "הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" וימשיך: "במי...". ותמהו האחרונים: כיצד אנו מבקשים שיעשו לנו נסים, והלא אמרו חכמים (ברכות ס א) שאין מתפללים על הנס. ובארו שלאחר שכבר נעשה פעם אחת נס, נפתח השער לדורות הבאים לשוב ולעוררו, ולכן מותר להתפלל שיתעורר מחדש. וכפי שאנו מדייקים בנסח התפלה: "הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו".

אף כאן יש לתמה כיצד בקש משה מה' שיבא בריאה מיוחדת שתבלע את קרח, הלא אין מבקשים על מעשה נסים? ועל פי האמור יש לומר כי זאת הסבה שהדגיש: "ואם בריאה" שכבר היתה קודם "יבראה ה'", שכן נס פתיחת הארץ כבר נעשה שמי פעמים קודם: א. כשבבלעה את דמו של הגל, ככתוב (בראשית ט א): "מן האדמה אשר פצתה את פיה" (סנהדרין לו ב). ב. כשבבלעה את המצרים שטבעו בים סוף, ככתוב (שמות טו ב): "נטית ימינה תבלעמו ארץ" (איכ"ר א' לו).

פני מבין

"זה שאמרנו ששכר ברכה עשרה זהובים (חליו פו א), דוקא כשהוא אומר אותה בקול רם שהוא מזכה את הרבים שעונין אמן. והרי זה כבודו של השם יתברך לברכו בפני קהל עם, כפי שנאמר (משלי י"ח כח): 'ברב עם הדרת מלך'. ומכאן ילמד אדם לומר הברכות בפני הקהל בקול רם, הן ברכות הנהנין והן ברכות השחר, כדי שהקהל יענו אמן..."

ילקוט מעם לעז' משפטים עמ' תשל

הבדלו מתוך העדה הזאת

